

Захарчук Петро

аспірант

Науковий керівник: д.с.-г.н., професор, Приліпко Т.М.
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ВПЛИВ РІЗНИХ СЕЛЕНОВМІСНИХ ДОБАВОК В РАЦІОНІ БИЧКІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ І ОБМІН РЕЧОВИН

При організації мінеральної годівлі великої рогатої худоби необхідно звертати увагу на збалансованість раціонів з окремих мінеральних речовин, зокрема селену, потреба якого збільшується у період інтенсивного росту [3]. У переважній більшості проведених досліджень з проблеми селенового живлення тварин в якості джерел селену використовувались в основному неорганічні сполуки, і надто мало вивчені нові селеновмісні добавки.

Результати досліджень Surai P.F [1] показали, що яловичина може бути збагачена селеном при використанні раціонів, складених з кормів, які вирощені на ґрунтах з високим вмістом селену. Порівняно високий рівень надходження селену до організму великої рогатої худоби забезпечує високе накопичення його в яловичині. Інтенсивні медико-біологічні дослідження останніх років засвідчують, що численні хвороби людини пов'язані з нестачею селену. [1; 2; 4]. Для їх профілактики і лікування медициною рекомендують людям споживати за добу як мінімум 50, а як оптимум - 200 мкг селену [1; 6].

У дослідях проведеними Т. М. Приліпко [4] встановлено, що за тривалого згодовування ремонтному і відгодівельному молодняку та коровам і бугаям-плідникам досліджуваних доз селену (0,2-0,8 мг/кг СР раціону) вміст його у шерсті, крові, молозиві, молоці, спермі, м'язах, печінці, нирках й інших органах жодного разу не перевищував показники концентрації елемента в органах і тканинах здорової худоби, яка утримувалася в інших природно-кліматичних зонах з достатнім рівнем селену в кормах і раціонах, що свідчить про фізіологічну прийнятність розроблених доз селену.

Тому метою наших досліджень було вивчення продуктивних показників бичків за використання різних селеновмісних добавок у їх раціонах. Провели науково-господарський дослід на 3 групах бичків симентальської породи віком 12-14 місяців. Основний раціон годівлі бичків усіх груп упродовж 188 днів основного періоду дослідів був ідентичним, але тваринам 1, 2 дослідних груп, до комбікорму додавали відповідно «Е – селен» і «Девівіт» для забезпечення загального вмісту селену в раціоні встановленими експериментальними дослідженнями Т.М. Приліпко [3,6] дозах для великої рогатої худоби - 0,3 мг/кг сухої речовини. У раціоні бичків 1 контрольної групи рівень селену відповідав його фактичному вмісту в кормі. З метою вивчення перетравності поживних речовин кормів, балансу азоту і мінеральних елементів на фоні науково-господарських експериментів проводили фізіологічні (балансові) дослідів на 3-х тваринах з кожної піддослідної групи [7].

Незважаючи на відсутність різниці у споживанні кормів, інтенсивність росту бичків дослідних груп була вищою за контроль. Середньодобові прирости тварин 1 і 2-ї дослідних груп переважали над контролем відповідно на 8,3% ($P < 0,05$); 10,3%

($P < 0,001$). Найкращі показники відмічені у бичків 2-ї дослідної групи, яка отримувала в раціоні селеновмісну добавку «Девівіт». Отримані результати вказують на те, що різні селеновмісні препарати істотно не вплинули на споживання кормів бичками дослідних груп. Загальна поживність добового раціону бичків контрольної групи у розрахунку на одну голову склала 7,64 корм. од., а 1, 2-ї дослідних груп відповідно – 7,63; 7,64 корм. од. Щодо інших елементів живлення (сирий жир, сира клітковина, крохмаль, цукор, кальцій, фосфор, каротин тощо), то вони в раціонах контрольних і дослідних тварин були майже на одному рівні і відповідали нормам годівлі. Основним чинником, що бички дослідних груп відрізнялися від контрольних аналогів кращими середньодобовими приростами могли бути передусім корми. На фоні науково-господарського експерименту проводили обмінний дослід. Відмічено, що збільшення вмісту селену в раціоні позитивно вплинуло на коефіцієнти перетравності поживних речовин у тварин дослідних груп. Так, суха речовина раціону у бичків контрольної групи перетравлювалася на 67,8%, тоді як тварин 1-ї дослідної групи коефіцієнти перетравності цієї речовини сягали 71,3%, що на 5,1% ($P < 0,05$) більше. У тварин 2-ї дослідної групи перетравність сухої речовини порівняно з контролем була вищою на 6,1 % ($P < 0,01$). Щодо коефіцієнтів перетравності органічної речовини, то вони у бичків дослідних груп були достовірно ($P < 0,05$) вищі, ніж у контролі, на 4,0-6,1%.

У дослідних бичків краще перетравлювався і сирий протеїн. Зокрема, тварини 1-ї дослідної групи перевищували за цим показником контрольних аналогів на 4,0% ($P < 0,05$), 2-ї – на 6,2% ($P < 0,05$). Введенні до раціону селеновмісні препарати покращували також перетравність сирого жиру. Так, у контрольних бичків він перетравлювався на 56,2%, а у дослідних на 9,3-10,2 % ($P < 0,05$) більше. Найвищі коефіцієнти перетравності сирого жиру відмічені у бичків 2-ї дослідної групи, яка отримувала в раціоні селеновмісну добавку «Девівіт». Стосовно коефіцієнтів перетравності сирової клітковини, то вони хоча й були вищими у тварин усіх дослідних груп, проте їх перевищення біометрично було не достовірним.

Щодо перетравності безазотистих екстрактивних речовин, то у бичків дослідних груп перетравність БЕР порівняно з контролем була вищою. Зокрема, у тварин 1-ї дослідної групи різниця становила 5,5; 2-ї дослідної – 6,5%. Зазначені показники міжгрупової різниці сягали лише першого порогу достовірності ($P < 0,05$).

На продуктивність тварин позитивно впливає не лише висока перетравність поживних речовин, а й ступінь конверсії протеїну кормів у продукцію, що можна простежити за станом середньодобового балансу азоту у тварин. Дослідження його показало, що селеновий фактор відбився на характері обміну азоту в організмі піддослідних тварин. Так, за практично однакового споживання азоту з кормами раціону бичками усіх піддослідних груп виділення його з калом у дослідних тварин порівняно з контролем було меншим на 4,27 -5,43 г. Частка перетравленого азоту у цих же тварин зростала у порівнянні з контролем на 4,24-5,48 г. У тварин контрольної групи щодоби в організмі відкладалося 30,88 г азоту, а у бичків 1-ї дослідної групи на 2,76 г, або 8,9% більше. Баланс азоту у тварин 2-ї дослідної групи був вищим, ніж у контролі, на 10,9%.

Висновки. 1. Встановлено позитивний вплив досліджуваних препаратів в раціоні («Е – селен» «Девівіт») на перетравність поживних речовин, що, у свою чергу, що сприяє покращанню ефективності використання кормів і підвищенню продуктивності

тварин. Кращі результати отримані в групі тварин, яким згодовували в раціоні селеновмісний препарат «Девівіт». 2. Відмічено позитивний вплив досліджуваних селеновмісних препаратів в раціоні на показники балансу азоту, що пов'язано з кращою його перетравністю та трансформацією у продукцію.

Список використаних джерел

1. Surai, P. F Selenium in poultry nutrition: antioxidant properties, deficiency and toxicity [Text] / P. F. Surai // Worlds Poultry Science Journal.– 2002. – vol. 58. – P. 333-346.
2. Дильбази, Г. И. Профилактика беломышечной болезни буйволят [Текст] / Г. И. Дильбази // Селен в биологии (Материалы 3-й научн. конф.). – Баку: Элм, 1981. – Т. 3. – С. 233-234.
3. Дяченко, Л. С. Перетравність поживних речовин, обмін азоту та мінеральних елементів за різних джерел селену в раціоні [Текст] / Л. С. Дяченко, Т. М. Приліпко // Таврійський науковий вісник. –2005. – Вип. 39, Ч. 1 – С. 136.
4. Дяченко, Л. С. Підвищення ефективності використання кормів бичками на відгодівлі шляхом балансування раціонів за селеном [Текст] / Л. С. Дяченко, Т. М. Приліпко // Корми і кормовиробництво міжвідомчий тематичний науковий збірник. – 2004. – Вип. 54. – С. 143-149.
5. Приліпко, Т. М. Нові аспекти використання селену в раціонах великої рогатої худоби [Текст] / Т. М. Приліпко // Аграрні вісті. – 2001. – С.13-14.
6. Приліпко, Т. М. Експериментальне обґрунтування доз селену в раціонах молочної худоби [Текст] : Автореф. дис. ... докт. с.-г. наук / Т. М. Приліпко. – Харків, 2006. - 44 с.
7. Ветеринарна клінічна біохімія [Текст] / В. І. Левченко, В. В. Влізло, І. П. Кондрахін за ред. В. І. Левченка і В. Л. Галяса. – Біла Церква, 2002. – 400 с.

Калинка Андрій

к.с.-г.н., с.н.с.

Саранчук Іван

к.с.-г.н., с.н.с.

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН
м. Чернівці

Орищук Світлана

студент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Камянець-Подільський

ВПЛИВ ЕКСТРУДОВАНИЙ КОРМ ДЛЯ ГОДІВЛІ МОЛОДНЯКУ М'ЯСНОГО СИМЕНТАЛУ ХУДОБИ НА БУКОВИНІ

В умовах фінансово-економічної кризи на Україні розробка теоретичних і практичних аспектів різних рецептів раціонів годівлі молодняку м'ясної худоби, які забезпечать високий генетичний м'ясний потенціал продуктивності для Карпатського регіону України, що є актуальністю.

В зв'язку з цим нами розроблений найбільш ефективний зональний рецепт раціону для годівлі молодняку та маточного поголів'я м'ясного сименталу худоби нової генерації з використанням корму власного виробництва. Як відмічають ряд вчених в галузі годівлі жуйних тварин, що досі не існує жодної вагомої вітчизняної наукової праці, яка б розкрила загальну суть та усі необхідні складові класичної